

بنام خداوند جان و خرد

بهداشت قالیبافان

تهیه کننده : غلامرضا نصیری

کارشناس بهداشت حرفه ای شبکه بهداشت شهرستان انزلی

بهداشت قالیافان (بقا)

- قالی بعنوان یکی از مهمترین و با ارزش ترین اقلام صادراتی کشور است که علیرغم سوددهی زیاد ، کارگران این حرفه عموماً در شرایط نامناسب محیطی و کاری مشغول به فعالیت هستند . قالی بعنوان شاخص صنایع غیر رسمی یا صنایع خانگی مهمترین و بزرگترین بخش صنایع دستی محسوب می شود .

آمار قالببافان کشور

- طبق آمار موجود ، یک میلیون و دویست هزار دار قالی در ۲۱۰ شهر و ۲۷۰۰۰ روستای شهر وجود دارد که در این کارگاهها حدود دو میلیون و دویست هزار بافنده به صورت تمام وقت یا پاره وقت به بافندگی اشتغال دارند .
متأسفانه با وجود نقش بسیار پر اهمیت و حیاتی صنعت قالببافی ، شرایط کار آن به گونه ای است که قالببافی به عنوان یک کار سخت و طاقت فرسا و زیان آور به شمار می آید . ارزیابی های ارگونومیکی انجام شده ، شغل قالببافی را بعنوان خطرناکترین شغل در بین مشاغلی مانند کفاشی ، خیاطی و سراجی ارزیابی کرده است .

نمونه ای از یک کارگاه قالیبافی خانگی

مشکلات بهداشتی قالببافان

- ۱ - ساعات کار طولانی
- ۲ - شرایط نامطلوب کارگاه مانند روشنایی نامناسب ، تهویه نامطلوب ، وضعیت ارگونومیکی نامناسب بدن و ابزار کار
- ۳ - بیماریهای شغلی

نمونه ای از کارگاه قالی بافی غیر بهداشتی

کارگاه قالیبافی محمدرضا رحیمی، لیل از بسازی - روستای کبک

ریسک فاکتورهای شغلی در حرفه قالببافی

- قالبی بافی یکی از دشوارترین مشاغلی است که در آن بافنده در وضعیتی ثابت در پشت دار و در شرایطی نامطلوب به بافت قالبی می پردازد. بر اساس تحقیقات انجام شده می توان گفت قالبی بافی حرفه ای است که در آن خطر ابتلا به اختلالات اسکلتی عضلانی ، بیماریهای چشمی ، ناراحتیهای تنفسی و بیماریهای پوستی بالاست .

ریسک فاکتور های ارگونومیک

- الف - وضعیت بدنی
- ب - فشارهای تماسی
- ج - اعمال نیرو
- د - روشنایی نامناسب

تصویر زنان و دختران قالی باف در عصر قاجار

نمونه هایی از وضعیت بدنی قالببافان هنگام کار

نمونه هایی از وضعیت بدنی قالببافان هنگام کار

نمونه هایی از وضعیت بدنی قالببافان هنگام کار

نمونه هایی از وضعیت بدنی قالببافان هنگام کار

نمونه هایی از وضعیت بدنی قالببافان هنگام کار

نمونه هایی از وضعیت بدنی قالببافان هنگام کار

فشار تماسی در شغل قالببافی

وضعیت مناسب نشستن پشت دار قالی

Figure 3. A prototype of the designed loom and workstation. Legs are well supported. There is enough clearance under the loom for legs. The overall body posture is neutral.

فشار تماسی در شغل قالببافی

فشار تماسی در شغل قالیبافی

ILNA

Iranian Labour News Agency

اثرات فشار تماسی در شغل قالیبافی

اثرات فشار های تماسی در شغل قالبی بافی

اثرات فشار تماسی در شغل قالیبافی

فشار تماسی در شغل قالببافی

اعمال نیرو در کارگاه قالیبافی

روشنایی نامناسب در کارگاه قالببافی

روشنایی نامناسب در کارگاه قالیبافی

روشنایی نامناسب در کارگاه قالیبافی

ریسک فاکتورهای بهداشتی

- ۱. - روشنایی نامطلوب
- ۲. - شرایط جوی نامطلوب
- ۳. - عوامل شیمیایی
- ۴. - عوامل بیولوژیک
- ۵. - عوامل مکانیکی

نورسنجی کارگاه قالی بافی

تأثیر پنجره ها ، جنس و رنگ دیوار ، سقف و کف ساختمان در روشنایی مطلوب

بیماریها و عوارض ناشی از کار در قالببافان

• الف – اختلالات اسکلتی عضلانی

- ۱ – **تنگ شدن لگن خاصره در زنان** : باعث اشکال در زایمان و لزوم عمل سزارین به علت نشستن مداوم قالبباف بر روی تخته آن هم از سنین کودکی و محروم بودن از تابش آفتاب و کمبود ویتامین D
- ۲ – **تغییر شکل دادن استخوانهای زانو به صورت کج شدن آن و ورم مفاصل پا**
- ۳ – **ناراحتی دست و انگشتان** : ورم کردن مفاصل انگشتان در اثر گرفتن تارها با دست و جلو کشیدن و گره زدن خامه به آنها

ب – ناراحتی های ریوی

- **در اثر تنفس هوای آلوده به پرز در کارگاههای قالبی ایجاد میشود .**

ج - اختلالات روانی و خستگی

- دقت زیاد قالیباف در هنگام انجام کار و انجام کار طولانی مدت بدون استراحت می تواند باعث خستگی و عوارض روانی شود .

مشخصات کارگاه قالی بافی استاندارد

• ۱ – مشخصات ارگونومیکی دار قالی استاندارد

• ۲ – ساختمان کارگاه

• ۳ – هوای کارگاه

۱ - مشخصات ارگونومیکی دار قالی استاندارد

- 1 - نردبان سالم و مناسب ، با فاصله هر پله 10 تا 15 سانتی متر
- 2 - داشتن زیر یایی (چهار پایه ، صندلی ، متکا ، لوله ، تخته اضافی روی پله های پائینی تخته نشیمن) به نحوی که هنگام نشستن ، ساق پا نسبت به ران حالت 90 درجه داشته باشد .
- 3 - تخته صاف و بدون درز و چوب محکم با پهنای بیش از 35 سانتی متر
- 4 - روکش تخته مناسب شامل : یک لایه ابر با رویه چرمی و انداختن پتویا تشک سرتاسر تخته
- 5 - دار قالی عمود بر سطح زمین و محکم نصب شود و مایل نباشد که باعث خم شدن قالیباف و مشکلات کمری شود .

۲ - ساختمان کارگاه

- بطور کلی ساختمان کارگاه قالبیابی باید متناسب با آب و هوای محل و سایر شرایط اقلیمی بوده و به میزان گرما ، سرما ، چگونگی وزش باد های محلی و میزان رطوبت و بارندگی توجه کرد و آنگاه با مناسبترین مصالح موجود در محل ساختمان کارگاه بنا شود .
- دیوار و سقف کارگاه باید از مصالحی ساخته شود که از نفوذ رطوبت جلوگیری کرده و مانع نفوذ گرما و سرما شود . دیوارها سقف گچ کاری شوند تا ضمن زیبایی و خوش نما شدن محیط داخلی کارگاه از لانه کردن حشرات در درز و شکاف دیوارها جلوگیری شود .
- کف کارگاه باید هموار و بدون چاله و با مصالحی مانند موزائیک با آجر پوشیده شود تا هم قابل شستشو و هم مانع لغزیدن شود .

۳ - هوای کارگاه

- محل کارگاه باید دارای تهویه مناسب و کافی باشد تا کارگران همیشه هوای سالم تنفس کنند . مقدار حد اقل هوای لازم برای کارگر بر حسب نوع کار در محل های سرپوشیده هر ساعت 30 تا 50 متر مکعب است . برای تامین هوای سالم و همچنین خروج پُرزهای معلق در کارگاههای قالببافی که بر اثر کوبیدن شانه و قیچی کردن پرزها ایجا می شود میتوان دریچه هایی در دیوارهای جانبی کارگاه نصب کرد .

توصیه های بهداشت حرفه ای در کارگاههای قالیافی

- 1 - بعلت وجود گرد و غبار ناشی از تار و پود قالی که میتواند سلامت اعضای خانواده به خصوص کودکان را بشدت تهدید کند توصیه می شود دار قالی در محلی مجزا از اتاق نشیمن نصب شود .

- 2 - مکان قالببافی باید از **روشنایی کافی و مطلوب** برخوردار باشد نور کافی در محل کار بسیار مهم بوده و این موضوع به خصوص در مورد کودکان باید رعایت شود. چرا که کمبود نور منجر به خستگی زودرس شده و در محیط کار ضعف بینایی برای قالببافان بوجود می آورد و ردر بلند مدت باعث ایجاد بیماریهای چشمی نظیر آب مروارید میگردد و تاریکی در محل کار باعث خم شدن کارگر برای دیدن بهتر سطح کار و بروز مشکلات ستون فقرات به صورت کمر درد می شود.

- **نور طبیعی توسط پنجره یا نور گیر** در سقف به نسبت یک سوم تا یک پنجم مساحت کف بایستی تامین شود. شیشه ها باید ساده بوده، مات نباشد و دائماً تمیز شوند. پنجره ها به تعداد کافی بوده و نحوه قرار گرفتن آنها مناسب باشند تا تهویه طبیعی صورت گیرد و جریان هوای مناسب برقرار و در صورت عدم وجود پنجره از هواکش استفاده شود. استفاده از لامپ مهتابی و رشته ای در فاصله 50 تا 80 سانتی متری در بالای دار قالی و عمود بر سطح کار که بتواند آنرا بخوبی روشن کند و چشم را اذیت نکند. در صورت مقدور نبودن نصب پنجره یا در مواقع بارندگی و ابری بودن هوا مفید خواهد بود. در هر صورت نور کارگاه باید بین 300 تا 500 لوکس باشد باید توجه داشت که نور همیشه از پشت سر بافنده یا از سمت چپ وی به سطح قالی بتابد. توصیه میشود در زمان ابری بودن هوا و شب و صبح زود که نور کم است قالی بافته نشود.

- 3 - دیوار و سقف کارگاه قالببافی حتماً پاکیزه و به رنگ روشن غیر قابل نفوذ به گرما و سرما و رطوبت باشد .
کف قابل شستشو و حتی الامکان موزائیک باشد زیرا سیمان رطوبت را جذب خواهد کرد . سقف از جنس محکم و غیر قابل ریزش باشد بهتر است بالای دیوار به رنگ روشن و پائین تیره تر باشد تا ایجاد خیرگی نکند .

• 4 - محل نشستن باید طوری طراحی شود که قالبیاف بتواند به

طرز صحیح روی آن بنشیند و احساس راحتی کند چون غلط

نشستن و چمباتمه زدن باعث بسیاری از بیماری های اسکلتی عضلانی می شود. تخته نشستن بافنده از چوب محکم و یکنواخت با پهنای حداقل 35 سانتی متر باشد و با یک تکه موکت یا تشک نرم پوشیده شود. استفاده از صندلی با رویه نرم و در نظر گرفتن پشتی با تکیه گاه در محل نشستن توصیه می گردد. استفاده از صندلی مناسب و نیمکت قابل تنظیم مجهز به تشک بهتر است. البته دو مورد اخیر با جایگزینی دار های جدید عمودی که قالی به دور آن می پیچد به جای دار های قدیمی امکان پذیر است. فرد قالبیاف حتماً از زیر پایی مناسب استفاده کند که پاها آویزان نباشد و روی جایی تکیه کند به نحوی که زاویه 90 درجه بین ران و پا ایجاد شود.

• پس از هر 50-60 سانتی متر بافت باید قالی حول محور افقی پیچیده

شود تا قالبیاف مجبور به بالا نگهداشتن بازوها و بالا بردن سطح نشمینگاه که موجب آویزان شدن پاهای او خواهد شد، نگردد.

- 8 - **پهن کردن چادر شب زیر قالی به خاطر جمع کردن کرک و ضایعات ضروری است .**

- 9 - در کارگاه ، **نصب جعبه کمک های اولیه** با وسایل لازم و **کیسول اطفاء حریق** ، بخاری در فصل سرد و پنکه یا کولر در فصل گرم لازم است .

- 10 - **انجام معاینات دوره ای سالیانه برای تشخیص زود رس و درمان بموقع بیماریها توسط پزشک خانواده در مراکز بهداشتی درمانی روستایی بایستی انجام شود .**

- 11 - **بهسازی کارگاه ، استفاده از عینک برای افراد دچار ضعف بینایی ، جلوگیری از بازی کودکان در زیر قالی باید مد نظر قرار گیرد .**

- استفاده از نیمکت های قابل تنظیم و مجهز به تشکچه و پشته مناسب و زیر پایی مناسب برای جلوگیری از آویزان بودن پاها برای قالیباف پیشنهاد می گردد .

- فاصله پایین نورد دار قالی از زمین 50 تا 60 سانتی متر باشد بطوری که مانع دراز کردن پاهای قالیباف نشود .

۵ - مواد سمی و آتشگیر در کارگاه نگهداری نشود .

۶ - زنان قالیباف بایستی در شروع بارداری تحت نظر پزشک مرکز بهداشتی بوده و از نیمه دوم بارداری از انجام قالیبافی خودداری کنند. زیرا به علت بروز تنگی لگن مجبور به سزارین در زمان زایمان خواهند شد .

7 - نخ و پشم و الیاف قالی باید تمیز و برای جلوگیری از سیاه زخم ضد عفونی شده باشد . در صورتی که نخ و پشم در خانه شسته می شود رعایت نکات بهداشتی به ویژه بهداشت فردی و استفاده از دستکش ضرورت دارد .

الزامات قانونی

0 منتخب مواد فصل چهارم قانون کار

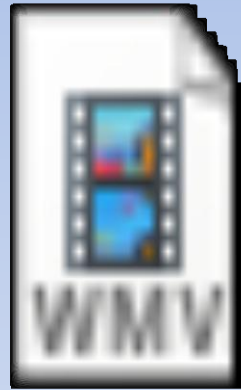
- ماده 85 - و تبصره این ماده

- ماده 91

- ماده 92

wmv.کمر بند ایمنی

wmv.خطر موبایل در رانندگی

asf.کمر بند ایمني

به نام خدا

اَللّٰهُمَّ صَلِّ وَسَلِّمْ عَلٰى
رَسُوْلِكَ

تهیه و تنظیم :
واحد بهداشت حرفه ای
بهار ۱۳۸۷

89 Life_is_NOT_Game(1).wmv

به امید دیدار

INROZEH